

Előfizetési ár:

Egész évre	--- 4 K.
Fél évre	--- 2 K.
Negyed évre	--- 1 K.
Egyes szám	--- 20 f.

Szerkesztő:

BALOGH ERNŐ

m. kir. erdőtanácsos.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos garmondse-
des milliméter soronkint
10 fillérrel, táblázatos és
garmond betűnél kisebb
betűfaj szedés másfélsze-
res egységárral számítá-
tik. — Az egész oldal négy
hasáb széles.

Előfizetőknek az álláske-
relet és kínálat rovata
rövid közlésekre díjtala-
nul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V.,
Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szept-
küldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
szerkesztőséghez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz.
A lap után netalan származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordít-
tatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A kakukról. (—y—y.)

A fegyverek egyensúlyáról. (Gothard Sándor.)

Gazdasági tanácsadó: A méhesaládok betelepítése. (Zimay Szi-
lárd.)Különfélék: Házasság. — A német császárné macskatenyésztete. —
Kutyahűség. — Időjelzés.Az «Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége» köz-
leményei: Nyugtázás. — Kérelem.Hivatalos közlemények: Az állami kiadások lehető megszorí-
tása tárgyában. — Az erdészeti altisztek és szolgák nyugdí-
jazása ügyében.

Szerkesztői üzenetek.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A kakukról.

Egyik külföldi szaklap különféléi közt találtam a
következő rövid közleményt: «A kakuk hűsznos madara
az erdőnek. A francia Szent-Hubert-Club közlönye egy
rövid cikkében a kakukot a vadak kártékony madará-
nak tünteti fel s ez okból a vadászok figyelmébe ajánlja.
Xavier Raspail — a madártan általán elismert szak-
tekintélye — érdekes helyreigazítást küldött be a lapba,
a miből kivonjuk a következőket:

A kakuk a mi legbecsesebb rovarvő madaraink
egyike és képtelen más állatot, mint a rovarokat meg-
támadni. Erről mindenki meggyőződhetik, ha a kakuk
csőrét és körmét megnézi.

Több mint húsz éve nem szünök meg ismételni azt,
hogy ha a kakuk csak egy évre is eltűnne a mi vidé-
künkéről, erdeink fáinak minden lombja oda veszne a
búcsús pille, a közönséges gyapjas pille és az apácza
pille hernyóinak szédületes elszaporodása miatt. Hála
azonban a kakuk gyomra alkalmazkodó képességének;
mert egyedül csak a kakuk tudja megenni a szőrös és
gyapjas hernyókat, a mik egyuttal főtáplálékát képezik.
Olyan pusztítást visz véghez ezek közt a rovarok közt,
hogy némely évben egyetlen egyet se lehet belőlük
találni.

Szemére vetik a kakuknak azt, hogy néhány rovar-
vő madár tojásait tönkre teszi. ezzel azonban csak
annak a megmásíthatatlan törvénynek engedelmességek,
a mely a kis madarakat arra kényszeríti, hogy idegen

tojásokat költsenek ki és fáradhatatlan önfeláldozással
neveljék fel az idegen fiakat a saját nemzedékük he-
lyében.»

*

Ennyi az egész cikkecske, a mely felett a kakuk-
nak illetően nagy jelentőségére való rövid rámutatással
talán napirendre is térhetnénk, ha az abból kiérző két
szélsőséges felfogás nem készítené egy kis hozzászólásra.

Ezt megelőzőleg azonban — némileg annak tanu-
ságára, hogy hazai ornithológiánk (madártan) mennyire
felette áll a külföldi sajtóban helyet találó ilyenforma
ismertetéseknek; másfelől pedig olvasóink tanulságára,
a kik közt bizonyára többen is lesznek olyanok, a kik
e kedves madarunk természetrajzát érdeklődéssel óhajt-
ják megismerni: páratlan becsű «Madártani» könyvünk-
ből vett gyönyörű leírásával állítjuk oda e madarunkat
a maga egész jelentőségében olvasóink elé.

Közismert voltánál fogva mellőzve alakbeli jelleg-
zését, mindjárt azon kezdhajjuk, hogy tavaszi érke-
zésének országos középnapja: április 12—13. Lénye és
életmódja annyira sajtáságosak, feltűnők, hogy e tekin-
tetben hozzá fogható madarunk nincs. «A természet-
nek csodás különce» ő, mint Petényink akadémiai
székfoglalójában nevezi. Különösen szaporitása az, a mi
már a régiek figyelmét is felkeltette s a mit már Aris-
toteles jól tudott, hogy t. i. fészket nem épít, hanem
más madarak fészkeibe rakja tojásait. Ez a tulajdon-
sága szabja meg rendes tartózkodási helyeit is. Kivéve
talán teljesen pusztá, fátalan vidéket, a kakukot ott,
a hol apró rovarvő madarak számosan fészkelnek, min-
denütt meglelhetjük. Az erdőkben, kertekben, gyümöl-
csösökben legszívesebben él, különösen ha azok rétek-
kel, tisztásokkal, bokrokkal, vizenyős helyekkel válta-
koznak, s mint említettem, kisebb madarakkal népesül-
tek. Minél nagyobb ezek száma, minél többen költenek
ezek bizonyos területen, annál több kakukot fogunk ott
találhatni. S minthogy énekesekben leggazdagabbak a
mi folyammenti ligeteink, berkeink, hát a kakukot is
legszámosabban itt észlelhetjük.

Mikor az ibolya virágozik, a hurosszigók teljesen
megtelepedve fahegyről köszöntik az ébredő természetet
s itt-ott már egy-egy fülemile is megszólal, gyönyörű

dallamaival töltve be a bokrost: akkor a hegyoldalban is elkiáltja és ismételteti kakukmadarunk a maga nevét, mely annyira odaváló a kizöldelő erdőkbe, hogy nélküle hiányoznék valami a tavasz összhangjából. A him kakukok megválasztott s évenként megtartott terület-részt foglalnak le s azon belül bizonyos fákról szokták messzehangzó «kakuk» vagy még inkább *u-guh, u-guh, u-guh* szólásukkal a környéket megélenkíteni. Az első *u* hang valamivel magasabb, ellenben a második eső, mélyebb. De hiszen annyira ismeretes az, hogy majd minden gyermek tudja, utánozza, mert a tapasztalás arra tanította, hogy a jól utánzott hangra, a hívogatóra természetűen felelgetve, a kakukot magához csalta. Kiválasztott, meglehetősen nagyságú «uradalmához» a him kakuk ragaszkodik, de abban uraskodik is, mert idegen betolakodót, esetleg versenytársat megfakadó szerelme időszakában ott meg nem tűr, hanem mérgesen támad rá, megverekszik vele és kiűzi onnét. Természetében bizonyos hóbortosság, rendetlenség a legkiválóbb vonás; szerelme napjaiban azután szenvedély és indulatok annyira uralkodnak rajta, hogy a hóbortosság valóságos elbolondulásba, a rendetlenség féktelen kiszámíthatatlanságba csap át. Néha csendesen, mozdulatlanul ül valami ágon, majd alacsonyan, lomhán, erőltetett szárnymozgatással, farkát mintegy fölösleges, kellemtelen terhet hordozva, száll át a tisztáson, mintha nem jóban járna s kerülné a nyilvánosságot. Ilyenkor az avatatlan könnyen összetéveszti a karvalyyal. Máskor meg magából kikelve, farkát szétterpesztve, szárnyait lecsüngesztve forog, tánczol, mókázik, bókolgat a fasudár egyik száraz ágán, szüntelen kakukol, ha nem is torkaszakadtáig, de majdesaknem elreketülésig. Ritkán száll a földre, mert lábalkatánál fogva itt ügyetlen, alig tud lépkedni, inkább csak ugrál. A lombozatban azonban ügyes s vetélytársát üzve, sólyomszerűen nyilal, ezikkázik az ágak között: alig hinnők, hogy ugyanaz a madár, mely az imént oly lustán repült át a vágás fölött. A tojók nem tartják be a «megszabott határ» elvét, ide-oda szálldosnak, felelnek a hímek hívogatósára s közelükbe huzódnak. A szerelmes kakuklegények azután megostromolják szívüket. Mindig hevesebb, szenvedélyesebb lesz a kakukolásuk, végre *gu-gu-guh, gu-gu-kuk*-ban tetőzik s a féketvesztett érzelemnyilvánuláskor sajátságos tompa, hortyogó, sebesen ejtett *koavaváú, koakhakháú* formán végződik. A tojó nem erősen hangzó, de gyors, majdnem trillaszerű *jikikik, wikikik* szavával viszonzza tetszését — a mi a magából kikelt udvarlónak édes boldogságot jelent.

A kakuk szaporítása módjáról s annak viszonyairól — dacára, hogy e kérdésnek már egész külön irodalma támadt — még ma sem hullott le teljesen a titokzatosság leple. Főbb vonásaiban ismerjük ugyan a valóságot, de egyes körülmények, részletek még jó ideig fogják foglalkoztatni a biológia munkásait. Nem lehet itt czélom — bármily csábító is — ez érdekes, páratlanul álló kérdést kimerítően fejtegetni, hanem be kell érnem avval, hogy az ezt illető vizsgálatok jelen eredményeit összegezzem.

A kakuk sohasem épít magának fészket* s mindig más madárfajok fészkebe — leggyakrabban vörösbegy, ökörszem, kerti rozsdafark, poszáták, nádi poszáták, barázdabillegető, ritkábban sármány, czinege, pintyfélék, rigó, sőt gébics, harkály, pipis, fülemile fészkebe — rakja tojásait. Eddig 119 féle madárfaj fészkeben találtak kakuktojást. Hímkakuk sokkal több lévén, mint tojó, több mint valószínű, hogy egy-egy tojó különböző hímekkel párizik. Legtöbb kakuktojó minden évben ugyanazon területen fészkelő madarak fészkeit keresi föl s majdnem mindig olyan madárfaj fészkeibe rakja tojásait, a minő fajú saját nevelője volt; vagyis ha pl. vörösbegy-fészkekben nevelkedett, tojásait a jövőben mindig — legfőljebb szükség esetén nem — vörösbegy-fészkekbe rakja le. Egy-egy kakuktojó rendszeren egész életén át egyforma vagy alig eltérő tojásokat tojik. A tojásrakás ideje megegyezik azon madárfajok költési idejével — esetleg második költésének szakával — melyek fészkeibe tojásait rakni szokta s többnyire május 3—4-én kezdődik, de körülbelül 40—57 napig tart. Ezen időszakon belül az első 5—7 tojást általában két napi közökben s bizonyos pihenő után a további 4—5 tojást nagyobb közökben szokta tojni; helyileg ez módosulhat is, mert néha egymásután is tojik egy napi közökben s egy tojó tojásainak száma 20—22 darabot is tehet. Nem áll tehát, a mit régebben gondoltak — sőt még Baldamus is hitt — hogy a kakuk 6—8 napi időközben rakja tojásait s összesen nem többet, mint 5—7 darabot.

A kakuktojó úgy keresi meg jövődő fiókái mostoha szüleinek fészket, mint valami ügyes tojás- vagy fészkegyűjtő s gyakran küzdelmébe kerül, míg az idegen fészkekbe juttathatja tojásait; az efféle foglalások nehézségei közben gyakran megsemmisülnek a kakuktojások (a mostoha szülők elhagyják a fészket stb.). Oduban költők fészkeibe úgy kerül a tojás, hogy előbb a kakuk a földre letolja s csőrével helyezi el az üregben. Megfigyelték többször, hogy a szüknyílású lyukból a később nagyra fejlődött kakukfi nem tudott kirepülni. Az idegen fészkekben lévő tojások közül egyet vagy többet a kakuk ki szokott szórni, de nem eszi meg azokat, mint azelőtt gondolták. Minden kakuktojó egy-egy fészkekbe csak egyetlen egy, igen ritkán két tojást rak: előfordul azonban, hogy ugyanabba a fészkekbe más kakuktojó is tojik.

A kakuktojások rajza, színezete annyira változó, hogy e tekintetben semmiféle más madárfajéihoz nem foghatók. Legfőbb ismertető jegyek: alakjuk s főleg a tojáshéj kiválóan nagy tömörsége és a tojás nehézsége, mely majdnem még egyszer akkora, mint a mostoha szülő tojásainak súlya. Nagyság szerint a töviszuró gébics (*Lanius collurio*) és búbos pacsirta (*Alauda cristata*) tojásai között áll, aránylag tehát kiesiny.

Tojásmérték: H. 20—25.5; Sz. 15—18.4 mm. Súly: 161—297 mgr.

* Néhány év előtt Müller Adolf német ornithologus kakukfészkek fölfedezésével lepte meg a világot. A dolog természetesen nem bizonyult valósnak, mert hibás megfigyelésen alapult.

Eddig az a felfogás uralkodott, hogy a kakuk olyan tojásokat tojik, melyek a mostoha szülők tojásaitól igen nehezen különböztethetők meg. Ez azonban nem áll. Ellenkezőleg, legtöbb esetben az utóbbi tojások típusával sem egyezik az. Leginkább még a kerti rozsdafark (*Ruticilla phœnicura*) fészkekben található kakuktojások egyeznek a mostohának fészkekaljával — színezetben, mint rajzban —; típus szerint pedig két poszáta (*Sylvia sylvia* és *simplex*) és egy nádi poszáta (*Acrocephalus streperus*) fészkekaljában lelhető kakuktojás és e fajok tojásai között legnagyobb a hasonlatosság. A többi fészkekben a kakuktojásnak ilyen «alkalmazkodása» ritka s az ökörszem, szürke begy (*Accentor modularis*), fűzikék (*Phylloscopus*) tojásai közé kerülőknél, úgy látszik, soha sem fordul elő.

—y —y.

(Vége következik.)

A fegyverek egyensúlyáról.

Irta: *Gothard Sándor.*

Engedelmet kérek, hogy ezt a cikket egy anekdotával kezdem és egy másikkal végzem.

Egyszer a h...i falusi elemi iskolában, mint az iskolaszék világi elnöke, az sz...i apátplébános úrral, mint egyházi elnökkel vizsgáztuk a száz kis nebulót. A jól sikerült vizsga után az apát úr teljes jóakarattal oldalba biztatott: «no, most egyszer prédikálj ezeknek a gyerekeknek te!»

Hát a «lélek egyensúlyáról» tartottam nekik előadást, körülbelül ezenképen: «És ti nagyobocska gyermekeim, a kik most elvégeztétek az elemi és gyermeklélekkel, észszel és korral az életbe léptek, meg fogjátok látni, hogy az élet egy hosszú, poros országút, mely legalább is két irányba vezet. Az egyik út, melyen nincs pihenő, nincs árnyék, nincs üdítő forrás, nincs fehér falu és piros tetejű ház, mely, ha éheztek, enyhülést ad, kietlen, kegyetlen, napsütéses, poros és piszkos út, mely száz és száz kilométerszám a végtelenségbe látszik nyulni előttetek — fárasztó, hálátlan, nyomorult küzködéssel teljes út, melynek végére eljutni nem is lehet.

A másik út: ez is éppen olyan hosszú, de padkját gyeppázsit fedi, szegélyét hűvös fák képezik, időnként friss forrás csörgedez mellette, mely szomjuságotokat eloltja, barátságos vendéglátó hajlék hivogatólag vár bennetek és ti betértek, hogy testetek felfrissülve új erőt nyerjen az erőteljes táplálkozástól. Úgy-e, ez a *jobbik út*. Gondoljátok el, hogy mindaz, a mi itt üdülést ad testeteknek, azok a nyugvó pontok legyenek a ti lelketeknek a vasárnapok; a fehér hivogató ház, mely lelketeknek nyugvó pontot ad, az Isten-háza, az üdítő forrás és hűvös árnyék, lábatok pázsitos mesgyéje a hit és szeretet. Ezt vigyétek veletek az élet poros országútján. Szenteljétek meg a vasárnapot, azt lelketek csiszolására, ápolására, erősítésére, emelésére és egyensúlyban tartására fordítsátok. Jegyeztétek meg, hogy az egyensúlyozott lélek az életben soha sem siet, hanem

biztosan halad, dolgát megfontolva végzi. Szeretettel és hittel van eltelve Isten és embertársai iránt. A kiegyensúlyozott lélek e talizmánja boldoggá fog tenni bennetek.»

A kis gyerekek tátott szájjal hallgatták, én pedig annál jobban tüzeltem. Mikor kijöttünk az iskolából, azt mondta az apát úr:

«Szép, szép, de gondolod-e, hogy ezek a 10—12 éves kétnembei gyerekek megértették az élet egyensúlyát?» És én restelkedve bevallottam, hogy bizony félszázadot meghaladott koponyámmal — magam sem értem egészen!

És ezt nem hiába mondtam el itt e fegyvertani szakcikknek rovatában, mert ez ide illik. Nézzük csak, hogyan?

A vadászfegyver egyik főerénye és tökéletessége: *kiegyensúlyozottsága*. És ha egy tuzat könyvet veszek a kezembe, mindegyikben megtalálom körülbelül ugyanazt a tételt, mely így szól: «A fegyver akkor van jól kiegyensúlyozva, hogyha a súlypontja úgy van elhelyezve, hogy a ravasztakaró kengyel első oldala előtt körülbelül három hüvelykre van a súlypont. Vagyis, ha a fegyvert itt egy ujjamra feltámasztom, akkor mérlegkar módon egyensúlyi helyzetben kell neki lebegni.»

Ezt sokkal könnyebb megmagyarázni és elmondani, mint a lélek egyensúlyát. De tessék elhinni, hogy egy fegyver egyensúlyát jól definiálni mégsem könnyebb, mint az én kezdő problémám definíciója. Azt is, ezt is *érezni kell*, de nem definiálni és magyarázni.

Tény az, hogy az észszerű súlyelosztás akkor van elérve, ha a súlypont az előagyat tartó balkezem és a fegyveragyat tartó jobbkezem közti vonalnak körülbelül közepére esik. Ez a pont, vagyis szabályszerűen kifejezve, a vadászfegyver súlypontja, a jól egyensúlyozott fegyvernél a ravasztakaró előtt három hüvelykre, tehát nyolcz centiméterre van. A golyós fegyvernél szabad is, jóformán előnyös is bizonyos előre fektetett terheltég, vagyis ily fegyvernél a súlypont előbbre lehet. Vastagesövű czéllövő fegyvernél természetesen a fegyver eleje terheltetik, tehát ennek súlypontja sokkal előbbre fekszik. De ez egyáltalán nem minden, ha meghatározuk, hova essék a jó sörétfegyvernél a súlypont. Hiszen ezt sokféle eszközzel és móddal ki lehet szabályozni. Ha a cső agya felőli része túlnehéz, az agyat kiüregesítjük. Ha a cső orrát kell nehezebbre fogni, vastagabb csövet veszünk. De nem ezen fordul ám meg minden. A sörétfegyvernél, melylyel majdnem mindig kapásból, jóformán csak egy-két másodpercczel vagy a másodperc tört részének meghatározott idő alatt lövünk, az egyensúlynak megmérhetetlen fontos szerepe van. A fegyver csövének jól kell fúrva lenni, az agynak jól kell szabva lenni és végül az egyensúlynak helyesnek kell lenni, akkor a fegyver tökéletes és a hiba ez esetben már csak a vadászban keresendő.

De nem elég és egyáltalán nem elég a súlypont meghatározása és helyes fekvése. Ezzel majdnem egyrangú fontossága a *súlyelosztás helyessége*. Például: A Sjögren-automat súlypontja jó helyen van. A fegyver

súlyelosztása ellenben nem helyes. Mert az egész súlytömeg a fegyver szekrényében fekszik, melyre csekély súlyú és főleg a cső orra felé bádognékony cső van akasztva. Ha ezzel a fegyverrel célzási manővereket rendezek, azonnal érzem, hogy itt — ámbár a súlypont jó helyen fekszik — a súlyelosztás nem tökéletes, mert a cső túlnyomóan könnyű.

Érdekes megfigyelni egy professzionátus galambblövőt, mikor fegyvert választ. Jóformán a helyes egyensúlyra és megfelelő súlyelosztásra fekteti a fősúlyt. Sokszor tapasztalom, ha hivatásos galambblövő jön az atelierbe fegyvert venni, az eleje készített öt-hat darab speciális galambfegyvert darabonként legalább tízszer próbálja meg célzásba kapni, azért, hogy egyensúlyi helyzetét kitanulhassa és a súlyelosztás helyességéről meggyőződjék. A fegyvernél 60—70 u. n. *«Anschlagübungot»* csinál, míg teljesen kifáradva ki nem tanulja, melyik fegyvernek a súlyelosztása a leghelyesebb. És sohasem helyezi a fegyvert a megjelölt helyen ujjára, hanem igyekszik kiérezni a súly megfelelő elosztását és a súlypont kedvező fekvését. A nagy mesterek fegyvereit éppen az különbözteti meg a tuezatpuskáktól leginkább, hogy súlyelosztásuk kifogástalan. A súlyelosztás helyessége a gyors célbakapás egyik legfőbb előfeltétele.

És most, nehogy unalmas legyek, azzal végzem, a mivel kezdtem.

Volt a szombathelyi székes káptalannak egy szentéletű czimzetes püspöke, miután meghalt, meg is nevezhetem. Stegmüller János nagyprépost volt. Ő volt a legkiegyensúlyozottabb lelkű ember, kit valaha ismerni szerencsés voltam. Annak idején a koalíciós pártok elnöke volt és mikor Szombathely csekélységemet mandátummal tisztelte meg, ezt először ő hozzá hoztam. Akkor a következő párbeszéd fejlődött köztünk:

— Soha sem állítottak engem még nehezebb probléma elé, mint e mandátummal. Hogy én ezt a problémát megoldhassam, méltóságod kiegyensúlyozott lelkére volna szükségem. Kérem, mondja meg nekem, hogyan lehetne azt ilyen magamfajta gyarló embernek elérni?

Az öreg úr mosolyogva ezt felelte:

— Kedves spectabilis, maga a második, a ki ezzel a kérdéssel jön hozzám, hallgasson meg egy történetet. Egy zseniális tehetségű, de nyugtalan lelkű fiatal ember jött sok év előtt hozzám. Élénken panaszkodott, hogy ő mély hite és vallásossága dacára nem tudja megtalálni lelke egyensúlyát. Lelke háborog, lelke nyugtalan, ha jót tesz, akkor sincs békéje, bejárta a világot, nagyvárost, falut, hegyeket és a tengert. Igazi nyugalmat nem talált sehol és inkább elvesztette, mint megellette lelkének egyensúlyát, úgy hogy végre lazarista lett. Húsz év után láttam újra. Akkor maga mondta el a következőket:

«Én mindenem keresztül mentem. Tanultam, tanítottam. Missziókat tartottam civilizált és kevésbé szelid lelkű embereknek, misszionárius voltam civilizálatlan vademberek között, kiknek a lelkét szelidebbnek találtam. Bejártam újra minden világrészt és a lelkek kultuszát hintettem el. Boldog vagyok.»

«Uramöcsém! Emlékezzék vissza arra, mikor húsz év előtt volt szerencsém, akkor az élet egyensúlyát lázzal kereste. Kérem, mondja meg nekem, hol találta meg?»

«Kegyes jó uram! Válaszom erre a kérdésre oly rövid: *azonnal megtaláltam, a mint nem kerestem.*»

Gazdasági tanácsadó.

A méhcsaládok betelelése. Őszkor kevesebb és kevesebb a virág, az időjárás hűvösebb, a napok rövidülnek. A méhek munkája lassanként megapad s a téli nyugalomra készülnek, mit a méhészt némely ténykedésökből észrevesz.

Télen át pusztul el a legtöbb méhcsalád. Az elkésett vagy helytelenül alkalmazott intézkedések s eljárások okai ennek. Ezekhez sorolhatjuk még azt is, hogy télen a méhek nem igen részesülnek a kellő gondozásban. Tehát lehetőleg minden a családok kitelelésére irányuló ténykedést idejében eszközöljünk.

A méhcsaládok betelelése nem egyéb, mint azok téli mézkészletének okszerű elhelyezése és a téli fészkeknek a család nagyságához mért elkészítése. A család a behelyezett mézkészletből egyrészt a téli élelmét fedezi, másrészt a megmaradt nagyobb mennyiségű mézből a tavaszi fiasítást táplálja. Télen át a méhcsaládok aránylag kevés mézét fogyasztanak. A behelyezett méz legnagyobb részét február végén, márczius elején megkezdődő fiasításra használják.

A betelelést, vagyis a család téli mézkészletének okszerű elhelyezését a költőtérben eszközöljük. A költőtérben fog a család telelni. A beteleléskor figyelembe vesszük az anya korát s petéző képességét, a család népességét, a fiasítás mérvét, a mézkészletet és a lépek minőségét.

Mindezen körülményről minden betelelt családnál külön-külön feljegyzést készítünk. Igen czélszerű és tavaszkor biztos tájékozásul szolgál a betelelési adatok ismerete.

Magát a betelelést a következőképen hajtjuk végre. A méztérből kiszedjük az összes lépeket külön helyezve el a keretbakon az üres, a félig telt és az egészen telt s befődelezett lépeket. Azután leszedjük a fedődeszkákat és a Hannemann-féle rácsot. Folytatólag a költőtér kereteit szedjük ki. Ezek kiszedésénél vigyázunk és megtalálni igyekszünk az anyát. A kiszedésnél könnyebben megtaláljuk az anyát, ha azon lépre nézünk, a melyik az épen kivett lép mögött van s azon keressük az anyát. Csak azután nézzük meg mindkét oldalon a kivett keretet. Úgy járunk el akkor, mint az olvasásnál, a midőn szemünk a szájunkkal kimondott hangok után következő betűkön van.

Fiasításos vagy részben bepetézett lépen fogjuk az anyát megtalálni. Kellő nyugodtság és kis gyakorlattal könnyen észreveszszük. Ha meglettük, úgy egy másik fiasításos kerettel együtt a keretbak szabadon lévő helyére külön teszszük, hogy a lépek visszarakásánál ne kelljen megint keresgélni, hanem egyszerre felleljük.

Az összes keretek kiszedése után megkezdjük a visszahelyezést, azaz a betelelést. *Okszerűen teletjük be a családot, ha a költőtér felső keretsorába a mézzel egészen teli és befödézett lépeket, az alsó keretsorába pedig a fiasításos vagy mézzel félig telt kereteket helyezük.* Első keretnek a felső és az alsó keretsorba fektetés, virágoros sejtet teszünk. Ezek az úgynevezett mászólépek. Utána legelőször óvatosan behelyezzük az alsó keretsorba azon keretet, melyen az anya van. Ha ezt behelyeztük, úgy a felső keretsorba az egészen teli, befödézett, az alsó keretsorba a fiasításos vagy mézzel félig telt kereteket rakjuk vissza. Ezután felrakjuk a fedődeszkácskákat és visszahelyezzük a költőtér ablakát.

A kimaradt lépekről a söprőgarat segítségével lesöpörjük a méheket. Kis gyakorlattal egyszerűbben akként eszközöljük ezt, hogy a lépekről az üres méztérbe rázzuk le a méheket. Ezek a költőtér ablaka alatt lévő s nyitva hagyott nyíláson szépen levonulnak maguktól másnap reggelig.

A lépek visszarakásánál vigyáznunk kell arra, hogy az egymás után következő lépek között megmaradjon az egy centiméternyi távolság és hogy az alsó és felső keretsor keretei között nagy hézag ne maradjon. Az előbbi távolság azért szükséges, hogy a méhek a lépközöket könnyen ellepjék, az utóbbi hézag miatt pedig a méhek nem tudnának a felső mézzel teli keretekre jutni.

Az a kérdés merülhet fel, hogy mennyi mézet adjunk családonként. Országos méretű kaptárban 5—6 egészen teli és befödézett lép elegendő s biztosítja úgy a család megélhetését, mint a tavaszi fiasításnak szükséges mézmennyiséget. Czélszerű az alsó keretsorban félig mézzel telt kereteket is elhelyezni.

A családokat a népesség arányához mérten látjuk el 7—9 pár (14—18 drb.) kerettel, igen erős családot tíz pár léppel teletthetünk be. Fontos dolog ez, mert kis család nagy mennyiségű méz elfogyasztásával képes kellő meleget fejleszteni. Viszont az erős család szűk helyre összeszorítva nyugtalanul és rosszul telet.

A család betelelésénél tudnunk kell az anya korát. Három évesnél öregebb anyát nem érdemes betelelni, mert az nem tud oly mértékben megfelelni hivatásának, hogy a család a következő évben a kívánatos mértékben felszaporodjék és tiszta hasznot adjon. Ajánlatos a három évesnél öregebb anyát kicserélni s fiatal egy évessel pótolni. Jól felhasználhatjuk ilyenkor az anyanevelőkben nevelt anyákat.

Gyöngé családot ne teletjük be, hanem másik családdal egyesítjük. Bizonytalan a kevés számú néppel bíró család kitelelése és gyöngé család a következő évben hasznot nem ad. Az erős család jól telet s hatványozott mértékben ad fölösleget, ha egyéb körülmények is közrehatnak.

Ha a család nem hordhatott volna egész éven át a mostoha időjárás miatt annyi mézet, a mennyi a betelelésre elegendő, akkor azt szükségből etetnünk kell. Nagy adagokban adjuk be a tiszta mézet, mit behordanak a sejtékbe. Idejében etetve még be is pecsételik,

befödéznek a mézet. A szükségből való etetést mindig estefelé eszközöljük, nehogy rablás támadjon. Méz hiányában végszükség esetén betelelhetjük a családot kandisz-cukorral.

Betelelést végezzük akkor, a midőn az öreg méhek javarésze hordással van elfoglalva. Végezzük pedig nagy körültekintéssel, nehogy rablást idézzünk elő. A betelelt családot végül a fedődeszkákra és az ablakhoz szorított ujságpapírossal is ellátjuk. Ezt hűvösebb, állandó hideg időjárás beálltával eszközöljük. A papiros rossz hővezető s a családnak szükséges meleget visszatartja.

A betelelés a méhészművészet remekműve. A helyesen betelelt erős család fiatal anyával, kellő mézmennyiséggel ellátva, egész télen át megkivántató nyugalom mellett feltétlenül kitelel. Tavaszkor hirtelen megnépesedik s nagy munkacrével rendelkezvén, kedvező időjárás mellett busásan meghálálja a ráfordított fáradságot.

Zimay Szilárd.

Különfélék.

Házasság. Róka József diósjenői uradalmi erdész, a ki az orosz harezterre bevonult, az általános mozgósítás alkalmából nyert dispenczióval aug. 10-én ol-tárhoz vezette Till János báti (Hont megye) igazgatótanító leányát, Miczikét.

A német császárné macskatenyésztete. A nagyközönség szélesebb rétegei előtt kevésbé ismert dolog, hogy Augusztá Viktória német császárné nemcsak nagy állatkedvelő, hanem egyuttal gyönyörű és a szakkörök által páratlannak mondott pompás macskagyűjteménye és tenyésztete is van a potsdami új palotában. Ez a macskatenyésztet egyike a legszebbeknek e nemben az egész világon s csupa egytől-egyig remek példányu sziámi macskákból áll, a miket a császárné a sziámi császártól kapott ajándékba. A sziámi macska Európa egyes országaiban — így Németországban is — még manapság is nagy ritkaság számba megy és elevenen többnyire csak az állatkertekben vagy kitömött példányokban a muzeumokban látható. Egy ilyen igazán gyönyörű sziámi macskát ajándékozott nemrégiben a császárné a berlini állatkertnek. Ezeknek a sziámi macskáknak faji jellege és sajátossága, hogy a fejük színe zöld, ellenben a szemük feltűnően világos. A szép és jól fejlett tiszta fajú macska-példányok értéke rendkívül nagy, különösen ha olyan garantált fajtiszták, mint a német császárné macskái, a melyek a sziámi császár vignettája alatt kerültek Európába. Ilyen állatokért a párisi amatőrök már hatezer frankot is fizettek darabjáért. Husz évvel ezelőtt a párisi nőkre szinte kötelező és az előkelőség obligát jelzője volt a sziámi macska tartása. A divat azonban időközben megváltozott és ma Párisban már mitsem tudnak erről a korábban divatban volt szokásról. Ám a ki e bájos és szép állatokat jól szemügyre veszi, az nyomban rájön és meg is érti, hogy mikép keletkezhetett a régebbi macskadivat. A császárné már régebbi idő óta előszeretettel

tenyésztí a macskákat és meleg érdeklődéssel kíséri az apró macskák fejlődését.

Itt említjük meg azt, hogy a német császárné egyuttal nagy kutyakedvelő is. Viktória Lujza hercegnő, a mai braunschweigi hercegné, viszont a ki anyjától örökölte az állatok iránti szeretetet, nagy kedvelője a lovaknak. Ismeretes róla, hogy kitünően lovagol s mindig résztvett a német udvar parforce vadászatain, a melyek során nem egy lovasbravourral lepte meg és ejtette bámulatba a résztvevőket és császári atyját, a kinek szemei aggódó és féltő gonddal csüggték nagy lovas-szenvedélyű, egyetlen, dédelgetett kedvenc leányán.

Kutyahűség. A turisták, a kik a cumberlandi Helvellyn helységet látogatják, annak legmagasabb csúcsa közelében egy emlékkövet találtak, mely egy foxterrier kutya ritka hűségét örökíti meg. A derék kutya gazdáját, Charles Goughot, kísérte el kirándulására és a mikor az egy szakadékba lezuhant és ott halálát lelte, csak három hónap múlva akadtak rá egy szakadékban már mint esontvázzá aszalódott hullára, a melyet azonban a hű kutya még mindig híven őrzött. A foxi emberkerülő és gyűlölő állattá lett már és csak nagy fáradsággal lehetett befogni, hogy élete végéig jó ápolásban és gondozásban részesítsék. A nemes angol állatbarát, miss Cobbe, emléket állított a hűséges kutyának s arra a nagy angol költőnek, Wordsworthnak, sorait vésette rá, a ki mint Walter Scott, szintén megénekelte a kutya hűségét. A londoni Hyde-Park egy kevésbé ismert részében, egy félre eső helyen állattemető van. Egyik legérdekesebb sírfelirat itt a következő: «Egy hű kutya, gazdája után való vágyakozásból pusztult el. Mélyebben siratjuk, mint valaha egy kutyát, mert általa a barátság lett szebbé.» Ez az állattemető a cambridgei herceg kezdeményezésére és befolyására létesült 1881-ben.

Időjelzés. A «Meteor» folyó évi szeptember hóra a következő időjelzést teszi közzé: Szeptember hó változási napjai: 2-iki szeles, viharos, esetleg zivataros, hőcsökkenéssel; 4-iki száraz; 9-iki száraz; 12-iki csapadékos; 13-iki zivataros, esetleg viharos, hőcsökkenéssel; 19-iki csapadékos; 21-iki meleg, csapadékos, szeles; 25-iki meleg; 26-iki száraz; 29-iki szeles, hűvös, zivataros, esetleg viharos.

Az „Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége” közleményei.

Nyugtázás. «Az Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége» pénztárába Besztercebányán 1914 augusztus 5—20-ig következő tagsági díjak folytak be.

2 K-t fizetett: Bálint János, Nagy József, Teutschländer Mihály, Oltyán László, Krisztea János, Hartel Mihály, Müller Frigyes, Köröskényi József.

3 K-t fizetett: Hraskó József.

Kérelem. Tisztelettel felkérjük t. tagjainkat, hogy úgy a hátralékos, mint a f. év II. felére esedékes tagsági díjakat a szövetség pénztárába befizetni sziveskedjenek.

A Szövetség vezetősége.

Hivatalos közlemények.

7215. eln. szám.
1914.

Körrendelet valamennyi fő- és ügyosztálynak, a számvevőségi igazgatónak, a számvevőség mindhárom csoportjának, a segédhivatali főigazgatónak és valamennyi alárendelt hatóságnak, hivatalnak, intézetnek és közegnek.

Az állami kiadások lehető megszorítása tárgyában.

Az Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége által elrendelt általános mozgósítás folytán felmerülő rendkívüli költségekkel szemben az állam fizetési-képességének fenntarthatása céljából feltétlenül szükséges, hogy a kiadások az állami igazgatás minden ágában a legmesszebbmenőleg megszoríttassanak s hogy a költségvetésileg megállapított hitelek igénybevétele az elkerülhetetlen szükségesség mérvére korlátoztassék. Szükséges ez annál is inkább, mert az állami bevételek befolyásánál a jelenlegi rendkívüli viszonyok között igen nagymérvű visszamaradásokra kell elkészülve lennünk.

Erre való tekintettel a pénzügyminiszter úr előterjesztésére a minisztertanács folyó évi augusztus hó 1-én tartott ülésében kimondotta, hogy további elhatározásig úgy az 1914/15. évi állami költségvetésben engedélyezett, mint az előző évekből eredő és lekötés, illetve a vonatkozó törvényes felhatalmazások alapján az 1914/15. évre is rendelkezésre álló hiteleknek igénybevétele a legmesszebbmenőleg korlátozandó lesz oly mérvben, a mint csak az a közhitel, s az egyébként is megrázkodtatásoknak kitétt gazdasági élet érzékeny károsítása és a megélhetési lehetőségek veszélyeztetése nélkül lehetőségessé válik.

Ehhez képest:

a) A személyi kiadások lehető korlátozása céljából a költségvetésileg rendszeresített, de ez időszerint még be nem töltött, avagy időközben megüresedő tisztviselői, altisztí és szolgai állások betöltése az egész vonalon általában mellőzendő lesz, — s újabb kinevezések, sem magasabb fizetési osztályú állásra való előléptetés, sem munkaszaporítás céljából nem lesznek eszközölhetők. Legfeljebb, a mennyiben elkerülhetetlenül szükséges, a hiányzó munkaerők pótlására az üresedésben levő állások terhére a legalsó fizetési osztályú állásokra való kinevezéseknek lehet helye. Ugyancsak mellőzendő lesz minden újabb tiszteletdíjjal, napidíjjal, napi, heti, havi vagy évi bérrel való alkalmazás; és feltétlenül elkerülendő lesz minden újabb külön személyi, működési vagy egyéb pótléknak, tiszteletdíjnak és bármilyen című hasonló járandóságoknak az engedélyezése, avagy felelőlése, — a mennyiben az engedélyezés, illetve fel-

emelés nem a törvényes illetmény-rendszeren alapul, — és pedig még abban az esetben is, ha a pótlékról, tiszteletdíjról stb. a költségvetésben kifejezett gondoskodás történt volna. A fentiekben lefektetett alapelvektől eltérő intézkedés minden egyes esetben csak a pénzügyminiszter úr előzetes hozzájárulása után kieszközölendő előzetes minisztertanácsi felhatalmazás alapján történhetik.

b) A dologi kiadások utalványozása az elkerülhetetlenül szükséges legkisebb mérvre korlátozandó, s minden csak némileg is halasztást tűrő beszerzési, felszerelési vagy javítási kiadás feltétlenül mellőzendő.

c) A költségvetésileg előirányzott, de még meg nem kezdett, illetve nem foganatosított intézkedések általában elkerülendők lesznek: — a már folyamatban levő akeziók és intézkedések végrehajtása pedig a lehetőséghez képest korlátozandó, illetve a mennyiben ez a köz kára nélkül megtörténhetik, teljesen beszüntetendő lesz.

d) Új beruházási munkálatok egyáltalában nem lesznek megkezdhetők, a már folyamatban levő beruházások pedig, a mennyiben azok nagyobb károsodás nélkül beszüntethetők nem lennének, — csak a lehető leglassúbb ütemben lesznek folytathatók. Ehhez képest a már kiírt, de még ki nem adott munkálatok kiadása függőben tartandó, a már kiadott munkálatok teljesítésének határideje pedig lehetőleg meghosszabbítandó. Ezekről az alapelvektől netán szükségesnek mutatózó intézkedéshez, — ép úgy, mint az a) alatt, — a pénzügyminiszter úr előzetes hozzájárulása után a minisztertanácstól külön felhatalmazás lesz kieszközölendő.

e) Az állami üzemeket illetően különös figyelemmel az alkalmazott munkásos létszámában a mozgósítás folytán beálló hiányokra, — kiváló gond fordítandó arra, hogy az üzemek gazdálkodása olyképen rendeztessék be, hogy azoknak költségvetési mérlege lehetőleg betartható legyen, illetve, hogy a mérlegromlás lehetőleg elkerültesse és az állam minden felesleges kiadástól és károsodástól megóvassék.

Midőn ezeket a rendelkezéseket a Czimmel tudomás végett közlöm egyben felhívom, hogy azokhoz a legszigorúbban alkalmazkodjék.

Budapest, 1914. augusztus 5-én.

Ghillány s. k.

81,861. szám.
I/A—3. 1914.

**Körrendelet valamennyi kincstári erdőgazgatóság-
nak, főerdőhivatalnak és erdőhivatalnak.**

Az erdészeti altisztek és szolgák nyugdíjazási ügyében.

Miután az 1912. évi LXV. t.-cz. (nyugdíjtörvény) 31. §-a szerint az olyan tisztviselőnek, altisztnek és szolgának a *kérelmére*, a ki hatvanadik életévét már betöltötte a nyugalomba helyezést el *kell* rendelni, ennél fogva az olyan erdészeti altisztek és szolgák nyugalomba helyezését, a kik 60-ik életévüket már betöltötték és nyugalomba helyezésüket *maguk kéri*k, a cím hatáskörébe utalom.

Ehhez képest felhívom, hogy az 1904. évi 60,035. számú itteni rendelettel kiadott hivatali hatáskör 37. §-ának második bekezdését, hivatkozással jelen rendeletemre a következő szavakkal egészítse ki: *«kivévéen azokat az erdészeti altiszteket és szolgákat, a kik 60-ik életévüket már betöltötték és nyugalomba helyezésüket maguk kéri*k.

Budapest, 1914. évi augusztus hó 6-án.

A miniszter helyett:

Bartóky
államtitkár.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a posta, hanem a kiadóhivatalunk eszközlí a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobbarányú címnyomatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy főlőszleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

P. G. Mi önön másképen nem tudunk segíteni, mint hogy álláskeresőre vonatkozó hirdetését újból háromszor díjmentesen közöljük.

M. P. Csapó ládákat és fogó vasakat Weber Rudolf csapdagyárosnál — Haynau (Szilézia) kaphat. Kérjen tőle — lapunkra való hivatkozással — levelező-lapon árjegyzéket.

N. J. 1. Lapja valószínűleg a postán vészett el, mert mi mindenkinek pontosan elküldjük.

2. Az erdőéri szakiskolák október hóban előreláthatólag megnyílnak.

H. Gy. 1. Előfizetése június hó végével lejárván, sziveskedjék azt mielőbb megújítani.

2. Az erdőfelügyelőségeknél tartani szokott erdőéri szakvizsgák ez évben is meg fognak tartatni, de hogy mikor, azt még nem tudjuk. Lapunkban az erre vonatkozó hirdetést annak idején meg fogja találni.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Jó bizonyítványokkal rendelkező, több évi gyakorlattal bíró vadőr, ki az apróvad tenyésztésében, a hálóval való vadászatban és a háló javításában jártas, bármikori belépésre állást keres. Címe: Kovács Imre vadőr Kiliti (Somogy m.). (48.)

20 éves, hadmentes, edzett, erős, négy reált végzett, a magyar és német nyelvet bíró fiatalember, ki már hasonló minőségben rövidebb ideig alkalmazva volt, vadászgyakornoki, erdőszolgai, vadászinasai alkalmazást keres. Címe a szerkesztőségénél megtudható. (49.)

49 éves, róm. kath., nős, gyermektelen, hat gimnáziumot végzett, szakvizsgázott erdőőr, ki magánuradalmakban mint erdőőr és felügyelő, továbbá gazdaságban mint tiszt volt alkalmazva, az erdészet, mezőgazdaság és irodai teendőkből teljesen jártas, megfelelő állást keres. Címe: Petrovits Gábor szakv. erdőőr Técső, (Máramaros megye). (50.)

HIRDETÉSEK

Új gyakorlati módszer! Biztos golyólövés útmutatója 1-20. Klespitz, Gosztola (Zala megye). (2.XXIV.4.)

Pályázati hirdetés. 4561/1914. sz. Az alulírott m. kir. erdőgazgatóság kerületében megüresedett öt (5) főerdőőri, illetve előléptetés esetén öt (5) erdőőri és öt (5) erdőlegényi, vagy segéderdőőri állás betöltésére a folyó évi 4167. sz. alatt kiadott pályázati hirdetésnyelvisszavonatlik.

Kolozsvár, 1914. évi augusztus hó 17-én.

(2.) *M. kir. erdőgazgatóság.*

Jegyzéke

azoknak az **erdészeti szakmunkáknak**, melyek az «Az Erdő»-re egész évre egyszerre, vagy bár részletekben, de egy évnél már hosszabb idő óta előfizető erdészeti altisztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) az alábbi **kedvezményes áron** rendelhetők meg:

Bölezházi Belházy Emil: Az erdőrendezéstani kézikönyve Ára 6 K.

Fekete Lajos: A tölgy és tenyésztése. Ára 4 K.

• • Erdőrendezéstani. Ára 9 K.

• • Erdőértékszámítástani. Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)

• • Erdészeti nyereségszámítástani. Ára 3 K.

• • A szálaló erdők berendezése. Ára 90 f.

Fekete L. és Mágócsi Dietz S.: Erdészeti növénytan. (I. k. lefogyott.) II. k. ára 12 K.

Gaul Károly: Hazánk házi faipara. Ára 1 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Gellért József: A bükk-tüzipa romlása s az ellene való védekezés. Ára 60 f. Bérmentesítésre 35 f. küldendő.

Horváth Sándor: Erdészeti zsebnaptár. Ára 2 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Kövesi Antal: Erdészeti géptan. Ára 4 K.

Márton Sándor: A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznosítása. Ára 4 K 80 f.

Pécz Dezső: A külföldi faemek megtelepítése. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Pohl János: Tangenstáblázatok. Ára 1 K.

Tagányi Károly: Magyar erdészeti oklevéltár. 3. kötet. Ára 20 K.

Tomcsányi Gusztáv: Erdei facsemeték nevelése. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Tuzson János dr.: Rendszeres növénytan. I. általános rész és a virágtalan növények. Ára 8 K.

Vadas Jenő: Az akácfa monografiája. Ára 6 K.

Zemplén Géza dr.: Fából készített cukor és alkohol. Ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Erdészeti Rendeleték Tára: 1891. (XI.) évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897. (XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f. 1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905. (XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906—07. évi füzet ára 1 K 50 f. 1908. (XXVIII.) évfolyam ára 1 K. 1909. (XXIX.) évfolyam ára 1 K. 1910—11. (XXX—XXXI.) évfolyam ára 2 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

A nem említett évfolyamok elfogytak.

A szerzőknél rendelhetők meg:

Fekete L. és Soltz Gyula: Erdőbeesléstan. Ára 6 K. (Kapható Fekete Lajos miniszteri tanácsosnál Selmeczbányán.)

Muzsnay Géza: Erdőrendezésünk fejlesztéséről. Ára 5 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő. (Kapható szerzőnél Zsarnócza, Bars megye.)

Muzsnay Géza: Erdőrendezéstani. Ára 10 K. (Kapható szerzőnél, Zsarnócza, Bars megye.) Bérmentesítésre 55 f. küldendő.

Sobó Jenő: Erdészeti építéstani. I. R. (1. és 2. kötet) Középítéstani; egy-egy kötet ára 11 K 20 f. II. R. Út-, vasút- és hidépítéstani, ára 12 K.

Tomasovszky Imre: Az erdőaltiszt védkerületi teendői. Ára 1 K 50 f. (Kapható szerzőnél, Budapest, V., Zoltán-u. 16.)

Vadas Jenő: Erdőműveléstani. Ára 7 K.

Vadas Jenő: A selmeczbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője. Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél Selmeczbányán.)

Egyéb olyan erdészeti művek, melyek csak teljes áron kaphatók:

Bedő Albert dr.: A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása. 4 kötet, egy térképpel. (Kiadja a m. kir. földművelésügyi ministerium.)

Bedő Albert dr.: Az erdőőr vagy Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben. Ára 6 K. Bérmentesítésre 55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Bund Károly: Értekezések az erdőrendezés köréből. Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Békly Albert: Útmutató erdei facsemeték nevelésére és az azokkal való bánásra. (Kapható a m. kir. földművelésügyi ministerium könyvtárában — Budapest, V., Országház-tér). Addig a míg a készlet tart, érdeklődőknek ingyen megküldetlik.

Cseti Ottó: Általános földmérés-tan. Ára 9 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Fekete Lajos: Az erdők berendezése. Ára 2 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: Népszerű erdészeti növénytan. I. füzet. Spórás növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K. — III. füzet. Magházas növények. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: Erdészeti talajtan. Ára 5 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Kövesi Antal: Grafostatika és vasszerkezetek. Ára 8 K. (Kapható ugyanott.)

Petricsek Adolf: A magyar birodalom fontosabb fásnövényeinek mag- és terméshatározója. Ára 1 K 60 f. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Stark Dezső: A vadász-vizsla. Gyakorlati útmutató a vizslanevelés, tanítás, használat és gyógykezeléshez. III. kiadás. Ára 2 K. (Kapható a «Pátria» irodalmi vállalatnál, Budapest, VIII. ker., Üllői-út 25 szám.)

Szécsi Zsigmond: Az erdőhasználaton kézikönyve. Ára 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Téglás Károly: Erdővédelem-tan. Ára 5 K 40 f. (Kapható u. o.)

Tomasovszky Imre: Betűsoros tárgymutató az «Erdészeti Rendeleték Tára». I—XXIV. évfolyamaihoz. Ára 1 K. (Kapható ugyanott.)

Tuzson János dr.: A bükkfa korhadása és konzerválása. Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódainál Budapest, Váci-u.)

Vadas Jenő: Az árvédelmi füzesek telepítése és művelése. Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Múzeum-körút 2 szám.)

Erdészeti segédtablák. Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál.)

Erdei rovtos napló. Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.)

Termései táblák 1886. Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg hg. erdőrendezősége, Jolsva, Gömör-megye.)

HIRDETÉSEK felvételnek a kiadóhivatalban Budapest, V., Alkotmány-u. 6.